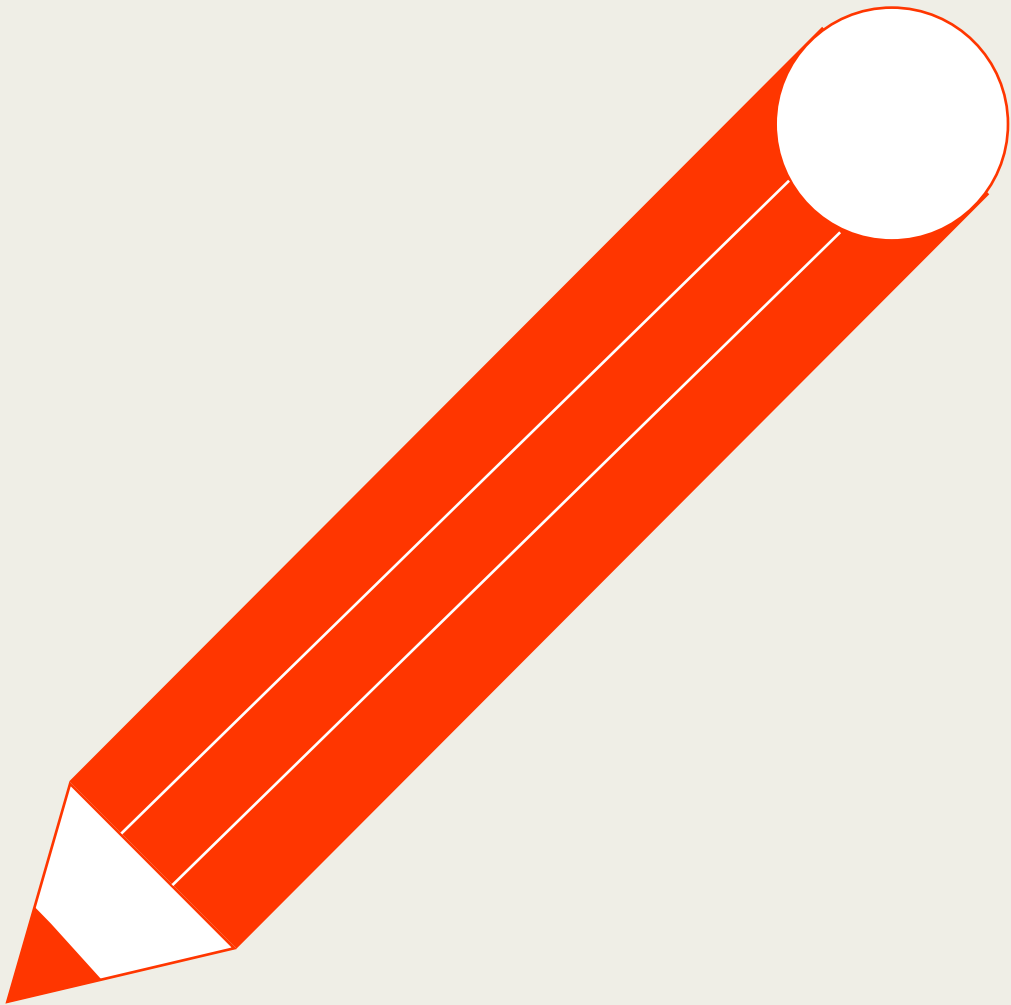

WROCŁAWSKIE STANDARDY PRACY ASYSTENTEK I ASYSTENTÓW MIĘDZYKULTUROWYCH

BUDOWANIE MIĘDZYKULTUROWEJ
SPOŁECZNOŚCI SZKOLNEJ

WROCŁAW, 2024

Spis treści

Szkoła integrująca uczniów z doświadczeniem migracji **04**

Możliwości wsparcia uczniów przybywających z zagranicy wynikające z ustawy Prawo oświatowe **07**

Diagnoza sytuacji szkoły **09**

Plan pracy asystenta/tki międzykulturowego/ej **18**

Grafik udzielanego wsparcia **22**

Przygotowanie asystentów międzykulturowych do pracy **23**

Sprawozdanie z realizacji zaplanowanych działań **25**

Mapa wsparcia szkół we Wrocławiu w roku szkolnym 2024/2025 **26**

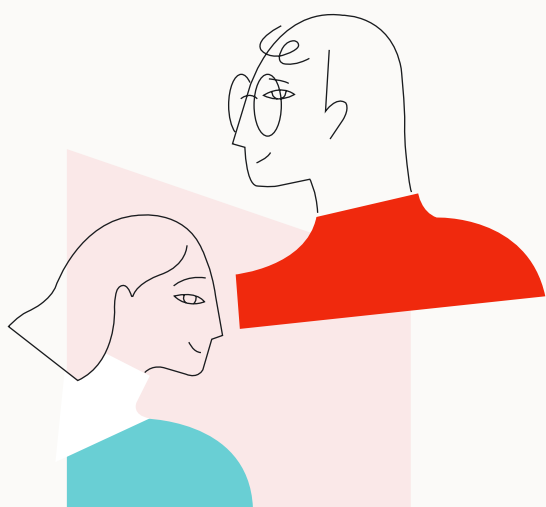

Zasady funkcjonowania klasy międzykulturowej **28**

Informacje o autorkach **30**

Szkoła integrująca uczniów z doświadczeniem migracji

Na przestrzeni ostatnich lat obserwowaliśmy, jak zmienia się krajobraz kulturowy Wrocławia, a co za tym idzie – jego szkół. Do Wrocławia przyjeżdżają osoby z różnych państw, a do placówek edukacyjnych dołączają nowo przybyli uczniowie.¹

Liczba uczniów z doświadczeniem migracji rośnie z każdym rokiem. W czerwcu 2024 r. we wrocławskich szkołach podstawowych i ponadpodstawowych uczyło się 10 448 osób pochodzących spoza Polski. Najliczniejsza jest grupa z Ukrainy, jednak spektrum kultur i krajów, z których pochodzą wrocławscy uczniowie, jest dużo szersze. W naszych szkołach uczą się osoby pochodzące z Afganistanu, Albanii, Argentyny, Armenii, Azerbejdżanu, Bangladeszu, Białorusi, Boliwii, Brazylii, Bułgarii, Chile, Chin, Egiptu, Etiopii, Filipin, Francji, Gruzji, Holandii, Hiszpanii, Indii, Irlandii, Iranu, Izraela, Jemenu, Jordanii, Kamerunu, Kazachstanu, Kirgistanu, Kolumbii, Kongo, Korei Południowej, Litwy, Macedonii, Maroka, Meksyku, Mołdawii, Nepalu, Niemiec, Nigerii, Norwegii, Pakistanu, Portugalii, Rosji, Rumunii, Syrii, Tajlandii, Tunezji, Turcji, USA, Uzbekistanu, Wenezueli, Węgier, Wielkiej Brytanii, Wietnamu, Włoch oraz Zimbabwe. Ta lista będzie się już tylko rozrastać. Międzykulturowość szkół stała się faktem.

Różnorodność członków społeczności szkolnej postrzegana jest często jako wyzwanie, czasem jako trudność. Wymaga ona wprowadzenia zmian, których kierunek nie jest dla wszystkich jednoznaczny. Mówimy o konieczności integracji, jednak doświadczenie pokazuje, że nie wszyscy członkowie społeczności szkolnej są zgodni co do tego, czym właściwie jest integracja uczniów z doświadczeniem migracji w polskim systemie edukacyjnym.

Dla autorów tego opracowania integracja to długotrwały proces, polegający na wzajemnym poznaniu, zrozumieniu i współpracy. Nie jest tylko inicjowany przez osoby z doświadczeniem migracji – zawsze jest dwu- lub

wielostronny. Celem integracji jest tworzenie spójnego społeczeństwa, które uwzględni prawo wszystkich stron do podtrzymania własnej tożsamości językowej, kulturowej i etnicznej, przy poszanowaniu tych cech u pozostałych grup. Integracja jest zagadnieniem wielowymiarowym, jednak zawsze zakłada wzajemną adaptację migrantów i społeczeństwa przyjmującego, opartą na zasadach ochrony praw podstawowych, poszanowania, tolerancji i niedyskryminacji. Wymaga więc zmian i elastyczności z obu stron. A to bywa trudne.

Szkola jest często pierwszą przestrzenią integracji dla rodzin migrantów. Dlatego tak ważne jest prowadzenie w niej zaplanowanej pracy na rzecz międzykulturowości (czyli uznania, że wielość kultur jest zjawiskiem pozytywnym). Zaplanowana i przemyślana działalność na rzecz integracji pozwala zmniejszyć liczbę późniejszych konfliktów, eskalacji nieporozumień, niechęci pomiędzy różnymi grupami, problemów psychospołecznych i edukacyjnych uczniów.

Integracja to nie tylko wysiłek. Działania integracyjne w szkole przynoszą liczne korzyści całej społeczności szkolnej. Codzienne funkcjonowanie w zróżnicowanym środowisku rozwija kompetencje niezbędne do poruszania się w wielokulturowym świecie. Uczniowie nabywają umiejętności współpracy, komunikacji i empatii, które są nieocenione w dzisiejszym społeczeństwie. Interakcje z uczniami o różnym pochodzeniu kulturowym zwiększają świadomość i wrażliwość na kwestie globalne oraz lokalne, co promuje otwartość i tolerancję. Integracja w szkole przekłada się na większą spójność społeczną. Dzięki wspólnym działaniom integracyjnym, społeczność szkolna staje się bardziej zintegrowana i współpracująca, co sprzyja budowaniu zaufania i poczucia bezpieczeństwa. Szkoła staje się publiczną instytucją, gdzie zarówno dzieci, jak i dorośli mogą doświadczać różno-

rodności kulturowej. Integracja w szkole nie tylko przynosi korzyści edukacyjne, ale także buduje społeczeństwo oparte na wzajemnym szacunku i współpracy. Działania na rzecz integracji w szkole powinny być zaplanowane i kompleksowe, dlatego też przygotowaliśmy niniejszy materiał, który stanowi wsparcie w realizacji tego zadania. Jako organizacje i instytucje zajmujące się międzykulturowością, obserwujemy wiele dobrych praktyk, które traktujemy jako fundament do rozmowy o wielokulturowej szkole. Najistotniejsze punkty przedstawiamy w tym opracowaniu. Punktem wyjścia i inspiracją był dla nas "Model integracji edukacyjnej"² i opracowanie "Asystentka międzykulturowa/asystent międzykulturowy w szkole"³.

Przedstawiamy narzędzia służące tworzeniu zaplanowanych działań wspierających międzykulturowość. Kluczowymi aktorami tych działań są w naszej ocenie asystenci międzykulturowi⁴ – stąd też tytuł i struktura opracowania. Są to osoby wspierające zarówno uczniów z doświadczeniem migracji, jak i kadre pedagogiczną, rodziców oraz całą społeczność szkolną. Włączenie **asystenta międzykulturowego** od momentu przyjęcia do szkoły uczniów z doświadczeniem migracji przynosi liczne korzyści, wspomagając ich adaptację, integrując zespoły klasowe, usprawniając proces nauki w całej klasie. Dzięki temu uczniowie przybyli z innych krajów mogą szybciej i skuteczniej zaadaptować się do nowego środowiska, co sprzyja ich poczuciu bezpieczeństwa i komfortu oraz wspiera proces edukacji.

Praca asystentów międzykulturowych przyczynia się do spójności społecznej i jest istotnym elementem budowania międzykulturowej społeczności szkolnej, a w konsekwencji międzykulturowej społeczności lokalnej.

¹ Forma męskoosobowa przyjęta w całym opracowaniu obejmuje zarówno uczniów i uczennice, jak i później asystentów i asystentki, nauczycieli i nauczycielki, a przyjęta jest w celu ułatwienia lektury.

² Model integracji edukacyjnej w szkołach przyjmujących uczniów-migrantów, Centrum Edukacji Obywatelskiej, <https://biblioteka.ceo.org.pl/model-integracji-edukacyjnej/>.

³ A. Kozakoszczak, Asystentka międzykulturowa / asystent międzykulturowy w szkole – doświadczenia, wnioski, rekomendacje, Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej, https://asywszkole.pl/wp-content/uploads/2021/06/FRS_Broszura_AM.pdf

⁴ W Prawie oświatowym (art. 165 pkt. 8) funkcjonowali dotąd jako pomoc nauczyciela, jednak od roku szkolnego 2024/25 dopisane zostało stanowisko asystenta międzykulturowego (art. 165 pkt. 8a). Dotychczasowa funkcja pomocy nauczyciela jest jednak zachowana. Główna różnica pomiędzy oboma stanowiskami polega na szerszym zakresie obowiązków asystentów i wymogu posiadania co najmniej wykształcenia średniego. Osoby na stanowisku asystentów były też od lat zatrudniane przez organizacje pozarządowe i delegowane do szkół na podstawie porozumień lub umów. Niniejsze opracowanie dotyczy osób zatrudnionych jako pomoc nauczyciela, asystentów zatrudnionych przez organizacje pozarządowe oraz nowo powstającej funkcji.

Aby asystenci międzykulturowi mogli skutecznie wspierać społeczność szkolną, powinny być zachowane standardy ich pracy:

- 1** Praca asystentów powinna być przemyślana i zaplanowana, tj. wpisana w wizję budowania międzykulturowej społeczności szkolnej, poprzedzona diagnozą potrzeb szkoły.
- 2** Asystenci powinni być merytorycznie przygotowani do pracy.
- 3** Asystenci powinni otrzymywać wsparcie merytoryczne, a ich praca powinna być monitorowana w sposób sprzyjający pełnieniu obowiązków.
- 4** Asystenci powinni ściśle współpracować z kadrą pedagogiczną szkoły.

Niniejsze opracowanie służy temu, aby wesprzeć szkoły w utrzymaniu powyższych standardów. Jest ono skierowane do wszystkich członków społeczności szkolnej, jednak szczególnie do dyrekcji placówek, która ma największy wpływ na kompleksowe tworzenie środowiska sprzyjającego integracji i budowanie międzykulturowej społeczności szkolnej.

NA OPRACOWANIE SKŁADAJĄ SIĘ:

1. Diagnoza sytuacji szkoły

Pozwala zobaczyć całościowo sytuację szkoły w kontekście międzykulturowości i stworzyć wizję budowania szkoły międzykulturowej. Opiera się na wieloletniej ekspertyzie organizacji i instytucji pracujących na rzecz międzykulturowości oraz z wielokulturowymi placówkami edukacyjnymi, jak również szkół, które wdrażały dobre praktyki. Diagnoza skierowana jest przede wszystkim do dyrekcji szkół. Wskazuje szerokie oddziaływania - nie tylko działania prowadzone przez asystentów, ale również przez kadrę pedagogiczną, kadrę administracyjną, rodziców, organizacje współpracujące ze szkołą. Szkoła sprzyjająca integracji to środowisko angażujące wielu aktorów.

2. Plan pracy asystenta

Doświadczenie w zatrudnianiu asystentów w szkołach pokazało nam, że zaplanowanie pracy tych osób często stanowi wyzwanie. Dlatego też proponujemy narzędzie planowania pracy asystentów w odpowiedzi na potrzeby wynikające z diagnozy. Jest to narzędzie skierowane do dyrekcji samych asystentów, jak również osób koordynujących ich pracę.

3. Karta monitorowania pracy asystentów i rozwijania ich kompetencji

Jest to narzędzie ułatwiające monitorowanie bieżącej pracy asystentów, potrzeb szkoleniowych w zakresie rozwoju zawodowego, skierowane (podobnie jak plan) do osób koordynujących pracę asystentów jak i ich samych.

4. Mapa wsparcia dla szkół

Przeprowadzenie diagnozy może wykazać wiele punktów, w których szkoła potrzebuje dodatkowego wsparcia, wykraczającego poza jej własne zasoby. Dlatego też przygotowaliśmy mapę organizacji instytucji, które mogą wesprzeć ją zewnątrz w odpowiedzi na potrzeby związane z międzykulturowością. Jest to narzędzie skierowane do wszystkich członków społeczności szkolnej.

Opracowanie jest prezentowane na wolnej licencji, Creative Commons: Uznanie Autorstwa (CC BY 4.0) wszystkim zainteresowanym stronom. Przyświeca nam pozytywna perspektywa, do której dążymy jako osoby wspierające edukację. Chcemy widzieć szkołę jako miejsce bezpieczne, przestrzeń zaufania i rozwoju, w której możemy czuć radość z bycia razem.

Możliwości wsparcia uczniów przybywających z zagranicy wynikające z ustawy Prawo oświatowe⁵

1. Dostęp do edukacji:

- Uczniowie cudzoziemcy mają prawo do nauki i opieki na warunkach dotyczących obywateli polskich do ukończenia 18 lat lub szkoły ponadpodstawowej (Prawo oświatowe, art. 165 pkt.1-2).
- Mają również prawo do dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego (art. 165 pkt. 7) oraz zajęć wyrównawczych w zakresie przedmiotów nauczania (Prawo oświatowe, art. 165 pkt. 10).

2. Dodatkowe wsparcie:

- Mogą korzystać z pomocy nauczyciela władającego językiem kraju pochodzenia przez okres do 12 miesięcy⁶, a od września 2024 ze wsparcia osoby określonej jako asystent międzykulturowy⁷.
- Mają prawo do organizowania przez placówkę dyplomatyczną lub konsularną lub stowarzyszenie kulturalno-oświatowe nauki języka i kultury kraju pochodzenia (Prawo oświatowe, art. 165 pkt. 15).

3. Przyjmowanie do szkół:

- Uczniowie przybywający z zagranicy są przyjmowani na podstawie zagranicznych dokumentów potwierdzających ich edukację. Szczegółowe warunki przyjęcia tych uczniów do szkoły określa Rozporządzenie MEN⁸.

4. Oddziały przygotowawcze:

- Mogą być tworzone dla uczniów słabo znających lub nieznających języka polskiego. Nauka trwa co do zasady do końca roku szkolnego, z możliwością przedłużenia lub skrócenia. (Prawo oświatowe, art. 165 pkt. 11-14). Szczegóły organizacji oddziału przygotowawczego oraz zatrudnienia w nim pomocy nauczyciela określa Rozporządzenie MEN⁹.

⁵ Pełen tekst ustawy dostępny jest pod adresem: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000059/U/D20170059Lj.pdf>

⁶ Prawo oświatowe, art. 165 pkt 8: "Osoby, o których mowa w ust. 7, mają prawo do pomocy udzielanej przez osobę władającą językiem kraju pochodzenia, zatrudnioną w charakterze pomocy nauczyciela przez dyrektora szkoły. Pomocy tej udziela się nie dłużej niż przez okres 12 miesięcy".

⁷ Prawo oświatowe, art. 165 pkt 8a: "8a. W szkole może być zatrudniony asystent międzykulturowy. Asystent międzykulturowy udziela osobom, o których mowa w ust. 7, pomocy w kontaktach ze środowiskiem szkolnym, a także współdziała z ich rodzicami oraz ze szkołą".

⁸ Warunki przyjmowania uczniów do różnego typu szkół określa Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20230002301/O/D20232301.pdf>

⁹ Ibidem.

AM – osoby pracujące na stanowisku pomocy nauczyciela bądź asystenta międzykulturowego (zatrudnionego przez szkołę lub NGO).

UCZNIOWIE Z DOŚWIADCZENIEM MIGRACJI – uczniowie i uczennice z doświadczeniem migracji, w tym migracji przymusowej (uchodźstwa).

OP – oddział przygotowawczy.

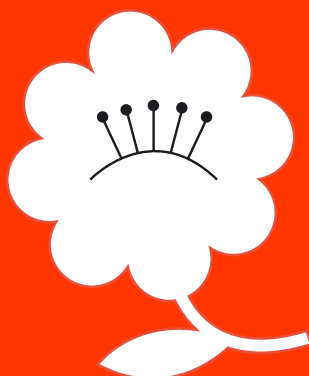
PPP – poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

RODZICE – rodzice oraz opiekunowie prawni uczniów i uczennic.

KADRA PEDAGOGICZNA – wszystkie osoby zatrudnione na stanowiskach pedagogicznych w szkole.

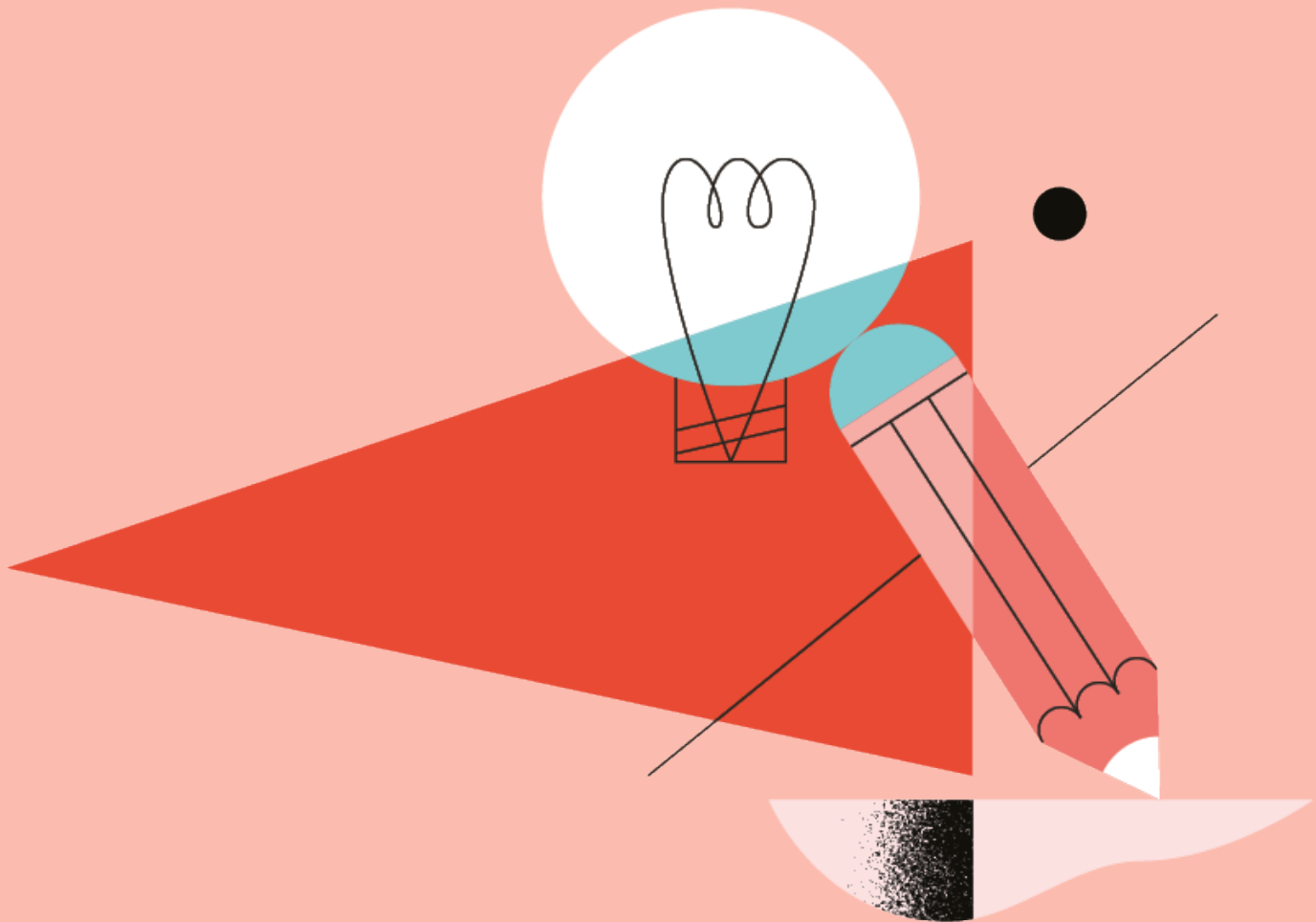
KADRA SZKOŁY – kadra administracyjna i kadra pedagogiczna.

SPOŁECZNOŚĆ SZKOLNA – wszystkie osoby funkcjonujące w szkole: kadra szkoły, rodzice, uczniowie, dyrekcja, organizacje i osoby wspierające szkołę.

6e

Diagnoza sytuacji szkoły

Niniejsza diagnoza skierowana jest przede wszystkim do dyrekcji szkół. W pierwszej kolumnie wskazane są grupy osób, których dotyczy dany aspekt funkcjonowania międzykulturowej szkoły, w drugiej natomiast sfery ich funkcjonowania. Trzecia zawiera podstawowe informacje na temat wyzwań, przed którymi stoją te grupy. Dla niektórych osób mogą to być informacje już znane, jednak zostały podane w celu stworzenia kompleksowego obrazu międzykulturowej szkoły. Właściwa diagnoza znajduje się w kolumnie czwartej, w której to wskazane są dobre praktyki i rozwiązania służące budowaniu międzykulturowej społeczności szkolnej. Dyrekcja może zaznaczać kolejne okienka (dla swojej wiedzy), co pozwoli na zebranie informacji o tym, o ile z tych kwestii udaje się już szkole zadbać. Diagnoza ma też inspirować do rozważenia dobrych praktyk, które nie były dotąd realizowane w szkole i pozwala zbudować wizję rozwoju placówki. Obok niektórych dobrych praktyk znajduje się znacznik *am*, co oznacza, że w tym przypadku dobrą praktykę może wesprzeć asystent międzykulturowy. Diagnoza przypomina częściowo test, jednak jej celem nie jest zebranie jak największej liczby punktów – nie wszystkie dobre praktyki są w danej szkole potrzebne i możliwe. Ostatnia kolumna odwołuje się do mapy wsparcia i pokazuje, że w tej sferze istnieje możliwość skorzystania ze wsparcia/pomocy poza szkołą. Organizacje i instytucje, na które tutaj wskazujemy numeracją, są wymienione w mapie wsparcia.

Kogo dotyczy?	Sfera	Na co zwrócić uwagę w szkole?
Potrzeby uczniów	Sfera emocjonalna	<p>Wprowadzenie nowych uczniów z doświadczeniem migracji do szkoły</p> <p>Dla komfortu emocjonalnego nowo przyjętych uczniów niezbędne jest wprowadzenie do szkoły, obejmujące przedstawienie reguł szkolnych, oprowadzenie po szkole, przygotowanie zespołu klasowego i podjęcie działań wynikających z potrzeb danego ucznia np. przeprowadzenie rozmowy z pedagogiem.</p> <p>Praca z całą klasą</p> <p>Istotne jest świadome prowadzenie działań integracyjnych, rozmawianie z klasą o różnorodności i zasadach traktowania nowych uczniów (np. jeśli oceniani są w inny sposób, to dlaczego, według jakich zasad i jak długo). W przeciwnym razie zarówno uczniowie polscy, jak i uczniowie z doświadczeniem migracji mogą mieć poczucie „nierównego traktowania”. W rozmowach z całymi zespołami klasowymi istotne jest rozważne podejście do tematu migracji, wojny i poczucia straty (nie traktowanie tematu wojny i migracji jako tabu, ale wyważone komunikowanie się na ten temat).</p> <p>Potrzeby emocjonalne</p> <p>Doświadczenie migracji ma różne konsekwencje w wymiarze emocjonalnym (może pojawić się lęk i niepewność, stres adaptacyjny, poczucie izolacji, pobudzenie, agresja, wyciszenie itd.). Istotne jest wczesne rozpoznanie sytuacji uczniów oraz pogłębienie świadomości kadry pedagogicznej co do zachowań wymagających dalszej diagnozy (np. stres pourazowy, zaburzenia psychiczne, uzależnienia behawioralne lub od substancji psychoaktywnych, samookaleczenia itp.). Uczniowie z doświadczeniem migracji mogą mieć różne postawy emocjonalne wobec swojej sytuacji (np. poczucie tymczasowości, narzucone przez dorosłych pozostanie w Polsce, wybór szkoły itp.), co może skutkować oporem i niewielką motywacją do nauki i integracji.</p> <p>Diagnoza sytuacji emocjonalnej</p> <p>Uczniowie z doświadczeniem migracji, tak jak i uczniowie polscy, mogą mieć specjalne potrzeby edukacyjne lub wymagają specjalistycznego wsparcia psychologicznego i terapeutycznego (np. wynika ono z dysleksji, spektrum autyzmu, ADHD itd.). Czasem objawy tych trudności mylone są z konsekwencjami migracji.</p>
	Sfera uczenia się (poznawcza)	<p>Wcześniejsze doświadczenia edukacyjne</p> <p>Uczniowie z doświadczeniem migracji mają inny od uczniów polskich poziom wiedzy i umiejętności, co wynika m.in. z różnic programowych w systemie edukacji ich kraju pochodzenia. Potrzebna jest więc diagnoza poziomu wiedzy i umiejętności w momencie rozpoczęcia nauki w danej szkole, przeprowadzona w języku zrozumiałym dla uczniów. Co więcej, w procesie kształcenia istotne są różne doświadczenia edukacyjne dziecka i jego rodziny (np. wiek przyjęcia do szkoły, różne postawy kulturowe wobec edukacji). W rezultacie wyzwaniem może być właściwe przypisanie ucznia do konkretnej klasy.</p>

W jakim stopniu szkoła odpowiada na wyzwania związane z międzykulturowością?

Mapa wsparcia

Jak wprowadzamy nowo przyjętych uczniów z doświadczeniem migracji do szkół?

- Objasniamy zasady funkcjonowania szkoły. *am*
- Przedstawiamy publikacje z informacjami dla migrantów. *am*
- Przedstawiamy ucznia w nowej klasie. *am*
- Oprowadzamy ucznia po poszczególnych pomieszczeniach szkoły. *am*
- Zapoznajemy ucznia z pracownikami szkoły (np. w bibliotece).

Jak pracujemy z klasą włączając nowych uczniów?

- Wychowawcy przygotowują całą klasę na przyjęcie nowych uczniów (poinformowanie klasy, przedstawienie ucznia, w razie potrzeby wyznaczenie chętej osoby wspierającej). *am*
- Nauczyciele przedstawiają zasady dostosowania wymagań i ocen dla uczniów z doświadczeniem migracji.
- Wychowawcy wiedzą, w jaki sposób rozmawiać na temat migracji.
- Nauczyciele wiedzą, w jaki sposób rozmawiać z zespołami klasowymi na temat wojny i poczucia straty.

Na ile nauczyciele są przygotowani do reagowania na potrzeby emocjonalne uczniów z doświadczeniem migracji?

- Nauczyciele przeszli szkolenia z zakresu pierwszej pomocy psychologicznej.
- Kadra szkoły wie, jakie mogą być konsekwencje emocjonalne i psychospołeczne doświadczenia migracji (w tym migracji przymusowej) dla uczniów.
- Kadra pedagogiczna uwzględnia tę wiedzę w pracy z uczniami.
- Wychowawcy kierują uczniów wymagających dodatkowego wsparcia lub diagnozy do psychologa szkolnego, zwłaszcza w sytuacjach, gdy symptomy wykraczają poza naturalne konsekwencje emocjonalne migracji. *am*
- Kadra szkoły zdaje sobie sprawę z faktu, że nie wszystkie trudności psychospołeczne uczniów wynikają wyłącznie z faktu migracji.
- Sprawdzone zostało, czy uczniowie migranci posiadają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z krajów pochodzenia lub czy istnieją przesłanki do ich diagnozy w tym zakresie. *am*

Jak określamy poziom wiedzy i umiejętności uczniów z doświadczeniem migracji?

- Szkoła posiada ujednolicony sposób określania poziomu wiedzy uczniów przy przyjęciu do szkoły. *am*
- Szkoła posiada procedurę przydzielania uczniów do klas, adekwatną do ich poziomu wiedzy i umiejętności oraz potrzeb, działając w najlepszym interesie dziecka. *am*
- W trakcie roku szkolnego kadra pedagogiczna reaguje na pojawiające się trudności edukacyjne i psychospołeczne uczniów. *am*
- Kadra pedagogiczna docenia sukcesy i postępy uczniów. *am*

Fundacja
Dajmy
Szansę

Fundacja
Era Psyche

Fundacja
Kalejdoskop
Kultur

Fundacja
Kultura
Równości

Fundacja
Non Licet

Fundacja
Pozytywka

Stowarzyszenie
Edukacji
Krytycznej

Poradnie
Rodzinne

Fundacja
Ukraina

Poradnie
Rodzinne

Centra
Aktywności
Dzieci i Młodzieży

Kogo dotyczy?	Sfera	Na co zwrócić uwagę w szkole?
Potrzeby uczniów	Sfera uczenia się (poznawcza)	<p>Uczenie się języka polskiego</p> <p>Znajomość języka to kompetencja kluczowa dla integracji i procesu uczenia się. Aby odpowiednio prowadzić proces integracji edukacji uczniów, potrzebna jest diagnoza znajomości języka polskiego w momencie rozpoczęcia nauki w danej szkole. W czasie diagnozy poziomu edukacyjnego uczniów niemówiących po polsku istotną jest uważność na dysfunkcje i trudności niezależne od znajomości języka (np. wada wymowy, dysleksja).</p>
12	Sfera społeczna	<p>Integracja zespołów klasowych</p> <p>Różnorodność kulturowa uczniów w klasie i szkole generuje potrzebę pracy zarówno z osobami z doświadczeniem migracji, jak i ze społecznością przyjmującą. W obu grupach należy rozwijać kompetencje międzykulturowe (rozumienie własnej kultury, ale też odmienności, kształtowanie otwartości itd.). Myśląc o integracji migrantów, warto mieć na uwadze, że na funkcjonowanie społeczne uczniów ma wpływ nie tylko doświadczenie migracji, ale np. status społeczno-ekonomiczny rodziny i inne aspekty ich życia, które mogą także budować bliskość lub dystansować uczniów między sobą. Pracując na rzecz integracji społeczności szkolnej, należy uwzględnić ryzyko separacji uczniów z doświadczeniem migracji w swojej grupie i zapobiegać mu na etapie planowania pracy dydaktycznej (od przypisywania do klas, do sadzania w ławkach, organizacji pracy zespołowej itd.).</p>

W jakim stopniu szkoła odpowiada na wyzwania związane z międzykulturowością?

Mapa wsparcia

Jak organizujemy pracę dydaktyczną?

- Nauczyciele dostosowują treści kształcenia i formy sprawdzania wiedzy do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów, którzy nie znają języka polskiego, w stopniu wystarczającym do korzystania z nauki.
- Szkoła posiada wewnętrzne standardy oceniania i klasyfikacji uczniów z doświadczeniem migracji.
- Szkoła informuje w zrozumiały sposób o dostosowaniach przysługującym uczniom z doświadczeniem migracji podczas egzaminów, obowiązujących procedurach umożliwiając świadome podjęcie decyzji o korzystaniu z nich. *AMM*
- Nauczyciele wyjaśniają uczniom z doświadczeniem migracji, jak będzie wyglądał egzamin z zastosowaniem przysługujących im dostosowań. *AMM*
- Kadra szkoły jest świadoma faktu, że niektórzy uczniowie z doświadczeniem migracji uczą się jednocześnie w szkołach zdalnych lub weekendowych związanych z krajem pochodzenia. *AMM*
- Kadra szkoły wie, kiedy skierować do PPP uczniów niemówiących po polsku. *AMM*

Jak organizujemy dodatkowe lekcje języka polskiego jako drugiego/obcego?

- Zajęcia z języka polskiego prowadzi osoba posiadająca przygotowanie do nauki polskiego jako drugiego/obcego.
- Kadra szkoły korzysta z oferty kursów i szkoleń w zakresie uczenia polskiego jako drugiego/obcego.
- Zajęcia zorganizowane są w godzinach, które sprzyjają korzystaniu z nich (np. brak okienek).

W jaki sposób organizujemy lekcje wyrównawcze dla uczniów z doświadczeniem migracji?

- W szkole organizowane są zajęcia dla uczniów z doświadczeniem migracji, mające na celu wyrównanie różnic programowych z krajów ich pochodzenia. *AMM*
- Uczniowie z doświadczeniem migracji uczestniczą też w ogólnodostępnych zajęciach wyrównawczych.

Czy chcemy otworzyć oddział przygotowawczy (OP)?

- Otworzenie OP odpowiada wizji szkoły i jej sposobowi włączania i integracji uczniów migrantów.
- W szkole zatrudnione są osoby, które posiadają kompetencje do pracy w OP.
- W szkole są potrzebne zasoby (np. pomieszczenia).
- Dyrekcja i kadra szkoły wiedzą, w jaki sposób zorganizować pracę OP oraz integrację jego uczniów w społeczności szkolnej. *AMM*

Jak integrujemy zespoły klasowe?

- W społeczności szkolnej rozmawia się o tym, czym jest różnorodność w szkole i w klasie. *AMM*
- Szkolne dokumenty (statut, wewnętrzny system oceniania itd.) uwzględniają kwestię różnorodności, w tym różnorodność wynikającą z migracji.
- Wychowawcy wiedzą, że integracja to nie tylko jednorazowe wydarzenia (np. wyjście do kina), ale zaplanowany w czasie system działań. *AMM*
- Klasy są włączone w planowanie działań integracyjnych (uwzględniające samodzielne działania uczniów np. tutoring rówieśniczy). *AMM*

Fundacja
Dajmy
Szansę

Fundacja
Era Psyche

Fundacja
Kalejdoskop
Kultur

Fundacja
Kultura
Równości

Fundacja
Non Licet

Fundacja
Pozytywka

Stowarzyszenie
Edukacji
Krytycznej

Poradnie
Rodzinne

Fundacja
Ukraina

Poradnie
Rodzinne

Centra
Aktywności
Dzieci i Młodzieży

Kogo dotyczy?	Sfera	Na co zwrócić uwagę w szkole?
Potrzeby uczniów	Sfera społeczna	<p>Tożsamość kulturowa migrantów</p> <p>Uczniowie z doświadczeniem migracji doświadczają zmniejszenia kontaktu z własną kulturą i językiem. Mogą pojawić się u nich trudności społeczne, wynikające z wymuszonej migracji, szoku kulturowego, nieznajomości norm społecznych czy też przerwania procesu socjalizacji. Istotne jest zrozumienie procesu adaptacji i umożliwienie utrzymania kontaktu z własną kulturą. Na adaptację kulturową uczniów z doświadczeniem migracji pozytywnie wpływa też międzykulturowy charakter przestrzeni szkolnych i reprezentowanie w niej różnych kultur uczniów.</p> <p>Ryzyko konfliktów i dyskryminacji</p> <p>W szkole mogą pojawić się konflikty rówieśnicze. Czasem frustracje wynikające z nowej sytuacji prowadzą do agresji, a w formach skrajnych do bullingu rówieśniczego i dyskryminacji. Na występowanie tych zjawisk wpływ ma nie tylko szkoła, ale również rodzina i inne środowiska życia uczniów. Konflikty mogą skutkować otwartymi przejawami dyskryminacji, ale również wykluczeniem uczniów z doświadczeniem migracji przez ich rówieśników z interakcji nieformalnych. Należy pamiętać, że nie wszystkie konflikty z udziałem uczniów z doświadczeniem migracji mają związek z ich pochodzeniem, ale wynikają też z codziennych interakcji rówieśniczych.</p>
Potrzeby rodziców	Sfera społeczna	<p>Kontakt rodzice – szkoła</p> <p>Rodzice z doświadczeniem migracji przeżywają trudności związane z barierą językową. Potrzebują zrozumiałych dla siebie informacji o zasadach funkcjonowania szkoły w Polsce, wsparcia w procesie rekrutacji oraz wypełniania dokumentacji szkolnej. Istotne jest ustalenie skutecznych sposobów komunikacji i przepływu informacji pomiędzy szkołą a rodzicami (mogą oni nie rozumieć informacji w dzienniku elektronicznym lub też nie mieć nawyku sprawdzania go).</p> <p>Sytuacja rodziców</p> <p>Rodzice z doświadczeniem migracji mogą czuć się niepewnie podczas interakcji (np. mieć obawy dotyczące diagnozowania dziecka w PPP). Podobnie jak ich dzieci, doświadczają niekiedy szoku kulturowego i trudności w adaptacji. Czasem mają inne doświadczenia we współpracy ze szkołą w kraju pochodzenia. Niektórzy z nich nie znają też norm prawnych związanych z wychowaniem dziecka w Polsce (w tym standardu dbania o dziecko i sytuacji zaniedbań).</p> <p>Praca ze wszystkimi rodzicami</p> <p>Wychowawcy, komunikując się ze wszystkimi rodzicami, powinni mieć na celu wzmocnienie postawy akceptacji różnorodności. Dołączenie do społeczności szkolnej rodziców z doświadczeniem migracji może wpłynąć na współpracę i relacje pomiędzy dorosłymi w danej klasie. Wychowawcy powinni być uważni na atmosferę interakcji pomiędzy rodzicami, gdyż może ona wpływać na relacje między dziećmi. Przy planowaniu wydarzeń i wydatków klasowych należy brać pod uwagę możliwości finansowe rodzin z doświadczeniem migracji.</p>

W jakim stopniu szkoła odpowiada na wyzwania związane z międzykulturowością?

Mapa wsparcia

W jaki sposób uczniowie z doświadczeniem migracji mogą wyrażać swoją tożsamość kulturową w szkole?

- Zajęcia z języka polskiego prowadzi osoba posiadająca przygotowanie do nauki polskiego jako drugiego/obcego.
- Kadra szkoły korzysta z oferty kursów i szkoleń w zakresie uczenia polskiego jako drugiego/obcego.
- Zajęcia zorganizowane są w godzinach, które sprzyjają korzystaniu z nich (np. brak okienek).

Fundacja
Ukraina

Poradnie
Rodzinne

Centra
Aktywności
Dzieci i Młodzieży

Jakie działania prowadzimy, żeby przeciwdziałać uprzedzeniom, dyskryminacji i konfliktom?

- Kadra szkoły rozpoznaje konflikty, przemoc (w tym wykluczenie) oraz dyskryminację i na nią adekwatnie reaguje. *AM*
- Kadra szkoły jest uważna na przejawy agresji ukrytej, w tym agresji relacyjnej opartej na wykluczeniu (np. ignorowanie, złośliwości, plotki, sarkazm w wypowiedziach, żarty/pranki etc.). *AM*
- Szkoła posiada procedury przeciwdziałania przemocy i reagowania na nią.
- Społeczność szkolna wie, do kogo zgłaszać przypadki dyskryminacji i przemocy wśród uczniów. *AM*

Jak pracujemy z rodzicami migrantami?

- Szkoła oferuje/przekazuje pakiet powitalny dla rodziców w zrozumiałym języku (np. dostępny z zasobów WCRS). *AM*
- Informacje przekazywane rodzicom są w zrozumiałym dla nich języku (m.in. w dzienniku elektronicznym). *AM*
- Na początku roku organizowane jest dodatkowe spotkanie dla rodziców migrantów, połączone z zapoznaniem z *AM*.
- Wszyscy rodzice wiedzą o pracy *AM* i zakresie jego obowiązków.
- Rodzice wiedzą, z kim się w szkole kontaktować w danej sprawie i jakimi kanałami. *AM*
- AM* ma dostęp do dzienników elektronicznych w zakresie umożliwiającym wspieranie przekazywania informacji rodzicom.

Fundacja
Dom Pokoju

Fundacja
Era Psyche

Fundacja
Kalejdoskop
Kultur

Fundacja
Non Licet

Fundacja
Przyjaźń

W jakim stopniu szkoła odpowiada na potrzeby rodziców migrantów?

- Wychowawcy mają wiedzę o sytuacji rodzinnej (w tym statusie pobytu) uczniów z doświadczeniem migracji. *AM*
- Rodzice z doświadczeniem migracji mogą konsultować w szkole swoje obawy, problemy związane z edukacją i społecznym funkcjonowaniem dzieci. *AM*
- Rodzice z doświadczeniem migracji wiedzą gdzie i w jaki sposób przekazać uwagi dotyczące pracy placówki oraz jej kadry.
- Kadra szkoły wie, jakie mogą być konsekwencje emocjonalne i psychospołeczne migracji (w tym migracji przymusowej) rodziców i uwzględnia je w pracy z rodziną.

Sztuka
Edukacja

Fundacja
Ukraina
Nomada

Stowarzyszenie
Edukacji
Krytycznej

Poradnie
Rodzinne

Jak wspieramy współpracę pomiędzy rodzicami?

- Wychowawcy informują wszystkich rodziców o pracy AM w konkretnej klasie. *AM*
- Rada rodziców jest uwrażliwiona na kwestię potencjalnie gorszej sytuacji socjalno-bytowej rodzin z doświadczeniem migracji.
- Kadra szkoły zachęca rodziców z doświadczeniem migracji do zaangażowania w życie szkoły (udział w wycieczkach, trójce klasowej). *AM*

Nieodpłatne
Poradnictwo
Prawne

Plan pracy asystenta/tki między kulturowego/ej

Ilu uczniów z doświadczeniem
migracji uczęszcza do szkoły:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Które i którzy z nich potrzebują
wsparcia *am*
(wiek, klasa, język komunikacji):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Jakie obowiązki będzie pełnić *am*:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zaplanowane obowiązki *am*
wynikające z diagnozy
potrzeb szkoły

Wsparcie uczniów
w sferze
emocjonalnej

Wsparcie uczniów
w sferze
poznawczej

Wsparcie uczniów
w wymiarze społecznym

Wsparcie rodziców

Wsparcie nauczycieli

Szczegółowy plan realizacji: czy jest potrzeba, żeby *am* robił to w szkole?

Liczba godzin w miesiącu

Liczba osób objętych wsparciem

- Pomoc we wprowadzeniu uczniów z doświadczeniem migracji do środowiska szkolnego.
- Wsparcie kadry pedagogicznej w zabezpieczaniu potrzeb psychologicznych dziecka.
- Pomoc w przygotowaniu klasy na przyjęcie nowych uczniów (informowanie klasy, przedstawienie ucznia, w razie potrzeby wyznaczenie chętej osoby wspierającej).

- Wsparcie w określeniu poziomu wiedzy uczniów z doświadczeniem migracji przy przyjęciu do szkoły.
- Wsparcie w przydzielaniu uczniów z doświadczeniem migracji do klas, z uwzględnieniem ich poziom wiedzy, umiejętności oraz potrzeby, działając w najlepszym interesie dziecka.
- Reagowanie na pojawiające się trudności edukacyjne uczniów.
- Wzmacnianie uczniów poprzez wskazywanie ich sukcesów i postępów.
- Informowanie uczniów i rodziców o dostosowaniach przysługujących uczniom podczas egzaminów.
- Monitorowanie tego, którzy uczniowie z doświadczeniem migracji uczą się jednocześnie w szkołach zdalnych lub weekendowych związanych z krajem pochodzenia.
- Wspieranie kadry pedagogicznej w kierowaniu do PPP uczniów niemówiących po polsku.
- Wspieranie organizacji zajęć dla uczniów z doświadczeniem migracji, mających na celu wyrównanie różnic programowych z krajów ich pochodzenia.
- Wspieranie uczniów w OP.

- Wsparcie kadry pedagogicznej w prowadzeniu rozmów o tym, czym jest różnorodność w szkole i w klasie.
- Wsparcie długoterminowych i zaplanowanych działań integracyjnych w szkole.
- Włączanie uczniów z doświadczeniem migracji w działania integracyjne.
- Dbanie o to, aby w szkole znajdowały się symbole reprezentujące kultury pochodzenia i języki uczniów.
- Organizacja zajęć, które wspierają podtrzymanie tożsamości kulturowej uczniów z doświadczeniem migracji (np. klub języka ukraińskiego, tańce czeczeńskie).
- Praca na rzecz doceniania wartości międzykulturowości swojej placówki przez społeczność szkolną przy różnych okazjach.
- Wsparcie uczniów z doświadczeniem migracji w harmonijnym rozwijaniu swoich kompetencji językowych w sytuacji wielojęzyczności, w tym troska o tożsamość językową kraju pochodzenia.
- Wspieranie uczniów z doświadczeniem migracji w zgłaszaniu przejawów przemocy, konfliktów, agresji, dyskryminacji.
- Wspieranie kadry szkoły w reagowaniu na konflikty, przemoc, agresję i dyskryminację.

- Przekazywanie rodzicom z doświadczeniem migracji informacji o funkcjonowaniu szkół oraz systemu edukacji.
- Organizowanie dodatkowych spotkań informacyjnych dla rodziców z doświadczeniem migracji (np. połączone z zapoznaniem z *am*).
- Codzienny kontakt z rodzicami z doświadczeniem migracji, odpowiadanie na ich pytania, obawy, wyjaśnianie sytuacji edukacyjnej i psychospołecznej dziecka, na podstawie informacji uzyskanych od kadry pedagogicznej.
- Pomoc w wypełnianiu dokumentacji szkolnej oraz załatwieniu formalności.
- Udział w zebraniach dla rodziców w charakterze tłumacza.
- Informowanie wychowawców o sytuacji rodzinnej (w tym statusie pobytu) uczniów z doświadczeniem migracji.
- Zachęcanie rodziców z doświadczeniem migracji do zaangażowania w życie szkoły (udział w wycieczkach, trójce klasowej).

- Objasnianie kadrze pedagogicznej norm kulturowych kraju pochodzenia dziecka.
- Zbieranie i przekazywanie informacji o sytuacji uczniów z doświadczeniem migracji.
- Wsparcie nauczycieli podczas lekcji w charakterze tłumacza.
- Współorganizacja zajęć pozalekcyjnych polegających na wspólnym odrabianiu lekcji i/lub innych aktywnościach edukacyjnych.
- Wsparcie kadry szkoły w kontaktach i współpracy z rodzicami uczniów z doświadczeniem migracji.
- Wsparcie kadry pedagogicznej w diagnozie uczniów z doświadczeniem migracji.

Instrukcja:

Jak planować pracę asystenta międzykulturowego?

1

Przeprowadzenie diagnozy potrzeb szkoły w celu określenia, gdzie wymagana jest praca asystenta.

2

Zaplanowanie pracy asystenta podczas lekcji (czas na konsultacje, zajęcia grupowe dla uczniów z doświadczeniem migracji) oraz na wypełnianie dokumentacji.

3

5

Wskazanie miejsca wykonywania pracy przez asystenta (np. konkretny gabinet) oraz przestrzeni na odpoczynek (np. pokój nauczycielski).

6

Przedstawienie asystenta całej radzie pedagogicznej na pierwszym jej posiedzeniu.

7

**Ile łącznie osób na stanowiskach *am* będzie potrzebnych w szkole:
O ile etatu *am* będzie wnioskować szkoła do organu prowadzącego:**

Uwzględnienie w planie pracy asystenta czasu na przygotowanie do zajęć (jest to konieczne w przypadku większości *am*).

4

Ujęcie w planie czasu na doskonalenie zawodowe oraz superwizję.

Uwzględnienie w planie pracy elastycznego czasu na bieżące reagowanie na problemy uczniów, konflikty rówieśnicze, wizyty rodziców w szkole itp. Zalecenie formy codziennego sprawozdania obowiązków *am* („Sprawozdanie z realizacji zaplanowanych działań”), aby dyrektorzy i dyrektorki mogli modyfikować plan pracy po pierwszych miesiącach od jej rozpoczęcia.

8

Zapewnienie *am* dostępu do dziennika elektronicznego uczniów z doświadczeniem migracji, co jest najprostszym sposobem na usprawnienie komunikacji pomiędzy *am* a nauczycielami. W razie wątpliwości prawnych sprawdzenie tej kwestii na stronie Fundacji Ukraina w zakładce asystenci międzykulturowi: <https://fundacjaukraina.eu/dzialalnosc/asystenci-miedzykulturowi/dokumentacji>

Grafik udzielanego wsparcia

Imię i nazwisko asystenta/tki:

Dane kontaktowe:

Bezpośredni przełożony/a na terenie szkoły:

WYMIAR CZASU PRACY:

Planowo – WRZESIEŃ

Po zakończeniu
pierwszego semestru

Po zakończeniu
drugiego semestru

Liczba uczniów objętych wsparciem:			
Liczba rodziców objętych wsparciem:			
Liczba nauczycieli objętych wsparciem:			

TYGODNIOWY PLAN ASYSTENTA

Dzwonki lekcyjne	Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek

**DZIAŁANIA DODATKOWE ZAPLANOWANE
NA POSZCZEGÓLNE MIESIĄCE ROKU SZKOLNEGO**

Miesiąc:	Forma działania	Data, godzina i miejsce realizacji	Zaangażowani uczniowie oraz kadra szkoły
Wrzesień			
Październik			
Listopad			
Grudzień			
Styczeń			
Luty			
Marzec			
Kwiecień			
Maj			
Czerwiec			

Przygotowanie asystentów międzykulturowych do pracy

Rekomendujemy przejście całego szkolenia Szkoła Różnorodności przez każdego **AM** przed podjęciem pracy! Jest to szkolenie zakończone testem i certyfikatem potwierdzającym wiedzę.

Zanim asystenci międzykulturowi przystąpią do pracy, powinni posiadać wiedzę z następujących dziedzin:

Temat	Gdzie można uzyskać te informacje?	Czy AM posiada tę wiedzę?
Prawa i obowiązki asystentów międzykulturowych	Warto wiedzieć. Informator dla asystentek i asystentów międzykulturowych. https://asywskole.pl/wp-content/uploads/2023/08/Warto_wiedziec_Informator_dla_AM.pdf . To ma sens! Asystentura międzykulturowa w wielokulturowym środowisku edukacyjnym https://asywskole.pl/wp-content/uploads/2022/03/Asystentura_miedzykulturowa_FReja_UMLegawiec.pdf .	☐
Polski system edukacji	Kurs online https://szkola-roznorodnosci.org/ .	☐
Pierwsza pomoc psychologiczna	Kurs online https://szkola-roznorodnosci.org/ .	☐
Integracja szkoły wielokulturowej	Razem w klasie. Przewodnik dla szkół. Jak pracować w międzykulturowej klasie na etapie przygotowania, integracji i dalszego budowania relacji? https://www.szkolazklasa.org.pl/materialy/razem-w-klasie-przewodnik-dla-szkol/ . Razem w szkole. Praca w szkole z uczniem migranckim i w klasach międzykulturowych https://fundacjaукраина.eu/praca-w-szkole-z-uczniem-migranckim-i-w-klasach-miedzykulturowych-2021/ .	☐
Działania antydyskryminacyjne	Kurs online https://szkola-roznorodnosci.org/ .	☐
Wsparcie edukacji uczniów obcojęzycznych	Kurs online https://szkola-roznorodnosci.org/ .	☐
Integracja szkoły wielokulturowej	Kurs online https://szkola-roznorodnosci.org/ .	☐

Sprawozdanie z realizacji zaplanowanych działań

LP	Data	Godziny pracy od..... do.....	Liczba godzin	Opis zakresu udzielonego wsparcia	Liczba osób które, otrzymały wsparcie

Mapa wsparcia szkół we Wrocławiu w roku szkolnym 2024/2025

Organizacja	Zakres wsparcia/usług	Adres i kontakt	Kategoria
Fundacja Dajmy Szansę	Wsparcie psychologiczne Interwencja kryzysowa Centrum Aktywności Dzieci i Młodzieży	ul. Piłsudskiego 95-97, 50-016 Wrocław tel. 530 004 627 www.dajmyszanse.com.pl mail: dajmyszanse@op.pl	Potrzeby emocjonalne i społeczne uczniów
Fundacja Dom Pokoju	Pogotowie Mediacyjne dla Szkół (diagnoza szkolnych konfliktów, facylitacja grupowych konfliktów) Konsultacje dla kadry, rodziców i uczniów zakresie konfliktów i bullyingu rówieśniczego Warsztaty/szkolenia dla dzieci i dorosłych Pogotowie Mediacyjne dla dorosłych w sytuacjach konfliktu	ul. Łokietka 5/1, 50-243 Wrocław tel. 883 047 310 www.dompokoju.org mail: dompokoju@dompokoju.org Pogotowie mediacyjne dla Szkół tel. 538 208 660 mail: pogotowie.mediacyjne@wcrs.pl	Potrzeby społeczne uczniów Potrzeby rodziców Potrzeby nauczycieli
Fundacja EkoRozwoju	Warsztaty antydyskryminacyjne: szkolenia „MY WY ONI” - antydyskryminacyjne dla służb publicznych, nauczycieli, młodzieży	ul. św. Wincentego 25 A, C 50-252 Wrocław tel. 71-343-60-35, 71-324-17-41 www.fer.org.pl mail: ekocentrum@eko.org.plorg	Potrzeby społeczne uczniów Potrzeby nauczycieli
Fundacja Era Psyche	Grupa wsparcia dla osób pracujących w społecznościach międzykulturowych Szkolenia z pierwszej pomocy psychologicznej Mobilne wsparcie psychoedukacyjne w środowisku młodzieży	ul. Modrzewiowa 19, Długołęka, 55-095 Mirków +48 608 524 832 www.fundacjaerapsyche.pl/ mail: biuro@fundacjaerapsyche.org	Potrzeby emocjonalne uczniów Potrzeby rodziców Potrzeby nauczycieli
Fundacja Kalejdoskop Kultur	Wsparcie psychospołeczne indywidualne i grupowe dla dorosłych i dzieci Konsultacje psychologiczne Szkolenia z pierwszej pomocy psychologicznej Wsparcie psychoedukacyjne społeczności szkolnej: dzieci, rodzice, nauczyciele	ul. Ruska 46 a, 50-079 Wrocław tel. 530 664 905 www.kalejdoskopkultur.pl mail: biuro@kalejdoskopkultur.pl	Potrzeby emocjonalne uczniów Potrzeby rodziców Potrzeby nauczycieli
Fundacja Kultura Równości	Działania na rzecz osób LGBT+ Pomoc psychologiczna Grupa wsparcia dla osób LGBT+	ul. Kniaziewicza 28/2, 50-455 Wrocław www.kulturarownosci.org mail: kontakt@kulturarownosci.pl	Potrzeby emocjonalne uczniów
Fundacja Non Licet	Centrum Pomocy Dzieciom: bezpłatna pomoc psychologiczna, medyczna i prawna dla dzieci, które doświadczyły przemocy lub wykorzystania seksualnego oraz dla ich rodziców/opiekunów	ul. Grabiszyńska 35-39, wejście B 53-501 Wrocław + 48 572 014 532 www.nonlicet.pl mail: cpd@nonlicet.pl	Potrzeby emocjonalne uczniów Potrzeby rodziców
Fundacja Pozytywka	Interwencja Kryzysowa Szkolenia i warsztaty dla szkół z zakresu psychoedukacji	ul. Gajowicka 164/1 53-150 Wrocław tel. 71 338 30 03 www.fundacjapozytywka.org.pl biuro@fundacjapozytywka.org.pl	Potrzeby społeczne uczniów Potrzeby rodziców
Fundacja Przyjaźń Sztuka Edukacja	Edukacja wielokulturowa dla dzieci Festiwal Lelenfant Trening interpersonalne dla dorosłych	ul. Krasieńskiego 42, 50-450 Wrocław tel. 883 967 996 www.fae.foundation.wordpress.com mail: office@fae-foundation.org	Potrzeby społeczne uczniów Potrzeby rodziców

<p>Fundacja Ukraina</p>	<p>Wsparcie informacyjne dla migrantów mieszkających w Polsce (w języku polskim, ukraińskim, rosyjskim i angielskim) Asystentura międzykulturowa w szkołach Działania integracyjne, w tym warsztaty dla dzieci i młodzieży Kursy językowe Materiały edukacyjne dostępne online</p>	<p>ul. Ruska 46a/201, 50-079 Wrocław tel. 510 011 896, 571 330 203 www.fundacjaукраїна.eu www.institutpm.eu</p>	<p>Potrzeby poznawcze i społeczne uczniów</p> <p>Potrzeby rodziców</p> <p>Potrzeby nauczycieli</p>
<p>Nomada Stowarzyszenie na Rzecz Integracji Społeczeństwa Wielokulturowego</p>	<p>Poradnictwo dla migrantów i migrantek w języku polskim, ukraińskim i rosyjskim Przeciwdziałanie przemocy motywowanej uprzedzeniami Szkolenia i warsztaty dla szkół z zakresu edukacji wielokulturowej, przeciwdziałania dyskryminacji</p>	<p>ul. Dubois 11-13, 50-216 Wrocław tel. 71 307 03 35 www.nomada.info.pl mail: nomada@nomada.info.pl</p>	<p>Potrzeby poznawcze i społeczne uczniów</p> <p>Potrzeby rodziców</p> <p>Potrzeby nauczycieli</p>
<p>Stowarzyszenie Edukacji Krytycznej</p>	<p>Szkolenia w zakresie edukacji międzykulturowej i Standardów Ochrony Dzieci Discovery Clubs (dla młodzieży) Centra aktywności integracji Międzykulturowe Kluby Rodzica i małego dziecka Wsparcie psychospołeczne (grupa wsparcia, konsultacje indywidualne) Pomoc humanitarna Warsztaty, spacer, gry terenowe, wyprawy edukacyjne</p>	<p>ul. Legnicka 65, 54-206 Wrocław tel. 665 468 505 www.edukacjakrytyczna.org edukacja.krytyczna@gmail.com</p>	<p>Potrzeby poznawcze i społeczne uczniów</p> <p>Potrzeby rodziców</p> <p>Potrzeby nauczycieli</p>

Instytucje publiczne

<p>Punkty Poradnictwa Rodzinnego, Centra Rozwoju i Aktywności Dzieci i Młodzieży, Klubowe Centra Aktywności Dzieci i Młodzieży, Centra Aktywności Lokalnej, filie Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu</p>	<p>Zajęcia adresowane do dzieci i młodzieży, informacje dostępne na stronach www placówek, lista placówek dostępna na stronie</p>	<p>www.wroclaw.pl</p>	<p>Potrzeby społeczne uczniów, potrzeby rodziców</p>
---	---	-----------------------	--

<p>WroMigrant Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego</p>	<p>Miejski punkt informacji dla migrantów/tek i uchodźców/ czyż wspiera informacyjnie osoby zarówno już mieszkające we Wrocławiu, jak i te dopiero przybywające do naszego miasta. Konsultanci udzielają informacji przede wszystkim w kwestiach legalizacji pobytu oraz legalizacji pracy cudzoziemców w Polsce, a także w zakresie edukacji, kursów językowych, opieki zdrowotnej, wyrobienia numeru PESEL i innych dokumentów, prawa jazdy, mieszkania. Wsparcie udzielane w pięciu językach: polskim, ukraińskim, angielskim, białoruskim i rosyjskim. Wszystkie konsultacje są bezpłatne.</p>	<p>Przejście Dialogu, ul. Świdnicka 19 (przejście podziemne), 50-066 Wrocław konsultacje osobiste w Przejściu Dialogu: poniedziałek - sobota, 12:00 - 16:00 konsultacje telefoniczne, mailowe, przez komunikatory: poniedziałek - piątek, 9:00-17:00 Telefon: +48 71 77 24 950, +48 735 969 992, +48 538 579 555, +48 538 579 517 Viber: +48 735 969 992, +48 538 579 555 Messenger: m.me/wromigrant Instagram: @wromigrant E-mail: wromigrant@wcrs.pl</p>	<p>Potrzeby rodziców</p>
--	--	--	--------------------------

Szkoła integrująca uczniów

Co może zrobić wychowawca rozpoczynający pracę w klasie międzykulturowej?

Przed przystąpieniem do pracy warto zapoznać się z dokumentacją uczniów, sprawdzić, czy występują duże różnice programowe wynikające z nauczania w innym systemie edukacji oraz zapoznać się z podstawowymi informacjami o kulturze krajów, z których pochodzą dzieci obcojęzyczne.

Pierwsze lekcje wychowawcze powinny być poświęcone tematowi integracji w klasie.

Warto zaproponować uczniom spisanie wspólnych zasad – tego, co ważne w różnorodnej klasie oraz reguł postępowania ułatwiających sprawne funkcjonowanie w międzykulturowym środowisku.

Wspólnie spisane zasady powinny być konkretne, sprawiedliwe, zrozumiałe i widoczne dla wszystkich, tak aby można się było do nich odwołać. Wypracowane zasady mogą podlegać modyfikacjom – warto wspólnie z uczniami do nich wracać, uzupełniać i doprecyzowywać.

Podczas rozmów z uczniami warto zastanowić się jakie uroczystości klasowe zostaną wpisane do wspólnego kalendarza. To mogą być urodziny, imieniny, święta praktykowane w różnych kulturach, inne dni np. Dzień Życzliwości, czy Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka.

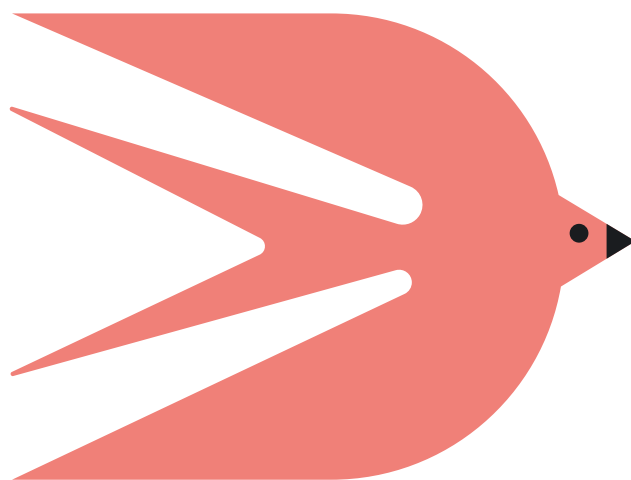
Kolejne zajęcia mogą wprowadzić do tematów szeroko rozumianej międzykulturowości, co pozwoli odnaleźć się w grupie uczniom z różnych krajów, na lekcje można zaprosić również specjalistów pracujących w szkole, np. pedagoga lub psychologa, asystenta międzykulturowego oraz organizacje pozarządowe.

Tematy, które warto poruszyć: poszanowanie i docenienie różnorodności, ciekawość innych kultur, postawa tolerancji.

W trakcie roku szkolnego warto wplatać podczas lekcji wychowawczych tematykę dotyczącą różnych kultur (grup, do których należą uczniowie szkoły, jak i z tych, które nie są w niej reprezentowane) wykorzystując różnorodne metody, w tym edukację filmową oraz elementy edukacji antydyskryminacyjnej.

Ważnym aspektem jest też współpraca z rodzicami – podczas pierwszego zebrania warto poświęcić czas każdemu rodzicowi /opiekunowi.

W razie trudności z językiem mogą pomóc aplikacje tłumaczeniowe, które nieco ułatwią komunikację oraz współpraca z asystentem międzykulturowym (jeśli jest zatrudniony w szkole).

Przykładowe zapisy do wypracowania w klasie:

W naszej klasie:

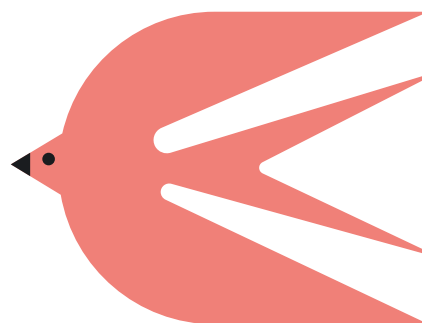
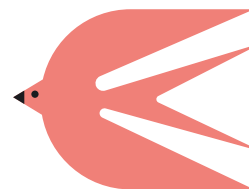
Akceptujemy to, że każdy z nas jest inny, dlatego:

- ☒ wyrażamy swoje myśli i uczucia w sposób jasny i z szacunkiem dla innych,
- ☒ jesteśmy uważni na innych, słuchamy, nie oceniamy,
- ☒ z ciekawością zadajemy pytania i dzielimy się własnymi doświadczeniami,
- ☒ nie zgadzamy się na hejt i cyberprzemoc,
- ☒ odrzucamy wszelkie przejawy dyskryminacji i nierównego traktowania,
- ☒ wspólnie rozwiązujemy problemy i sytuacje konfliktowe,
- ☒ dbamy o to, by nasze zasady były jasne i zrozumiałe dla wszystkich,
- ☒ zasady są wywieszane w widocznym miejscu i zawsze możemy się na nie powołać.

Przykładowe reguły usprawniające komunikację w klasie:

Aby nasza praca w klasie była efektywna, zobowiązujemy się przestrzegać reguł:

- ☒ w trakcie zajęć zachowujemy ciszę,
- ☒ zgłaszamy się do odpowiedzi przez podniesienie ręki,
- ☒ chętnie pracujemy w grupach, pomagamy sobie nawzajem,
- ☒ szanujemy innych (uczniów, nauczycieli, mienie) – zapisy ustalone z uczniami.

Informacje o autorkach

Koncepcja i koordynacja opracowania:

dr Hanna Achremowicz (Fundacja Ukraina, Uniwersytet Wrocławski)

Autorki: **dr Hanna Achremowicz**

(Fundacja Ukraina, Uniwersytet Wrocławski),

Maria Adamiec, Aleksandra Kosior

(Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego),

Anna Górską, Agnieszka Kozakoszczak

(Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej),

Joanna Wajda (Fundacja Dom Pokoju),

Lesya Savytska (Fundacja Kalejdoskop Kultur)

Wsparcie merytoryczne ze strony Departamentu Edukacji:

Kinga Pisching (Kierownik Działu Szkół Podstawowych)

Magdalena Lazopoulos (Kierownik Działu Szkół Ponadpodstawowych)

Opracowanie graficzne i skład:

Agata Domżał, Aleksandra Kucewicz

Korekta językowa: **Klaudia Wyglądacz**

Opracowanie jest dostępne na wolnej licencji, Creative Commons:

Uznanie Autorstwa (CC BY 4.0) wszystkim zainteresowanym stronom.

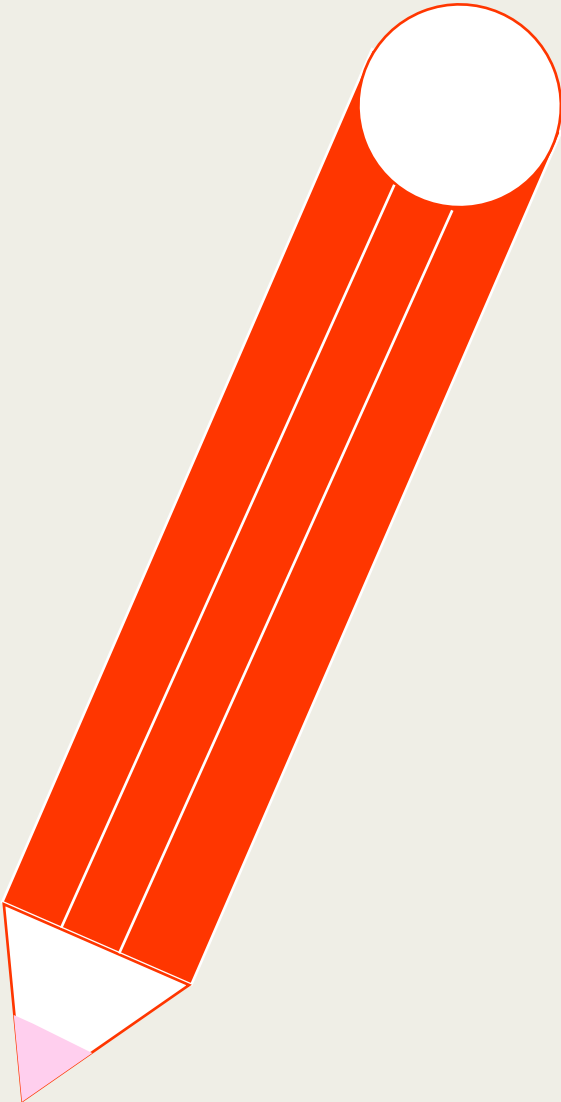
Prosimy o cytowanie w następujący sposób:

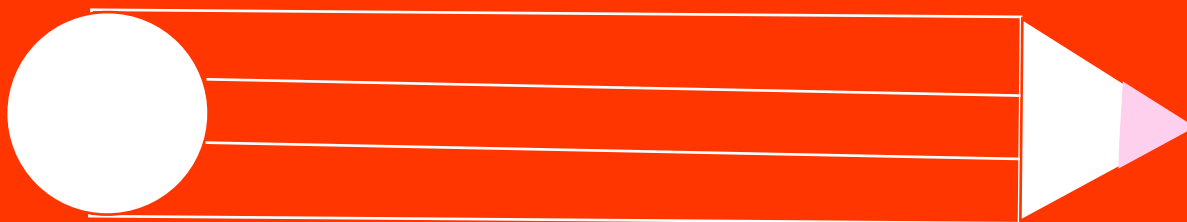
Achremowicz H., Adamiec M., Górską A., Kosior A., Kozakoszczak A.,

Savytska L., Wajda J. Wrocławskie standardy pracy asystentek i asystentów międzykulturowych.

Budowanie międzykulturowej społeczności szkolnej, Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego, Wrocław 2024.

ISBN 978-83-959527-5-3

FUNDACJA
UKRAINA

